

NIVÅ C1

Bør barn under 16 få ha sosiale medier?

Vern av barna eller et forbud uten tenner?

Nora vil ha en aldersgrense på seksten år for sosiale medier, mens Magnus tviler på at et forbud vil virke i praksis. De diskuterer erfaringene fra Australia, det norske lovforslaget, personvernet og hva forskningen egentlig kan fortelle oss.

Nøkkelord

- en aldersgrense
- stramme inn
- legitimere seg
- en håndheving
- en fullmakt
- svikte
- innrømme
- presisere
- sårbar
- en sammenheng
- sprikende
- avhengighetsskapende
- et personvern
- et inngrep
- forholdsmessig

I dette heftet

Nøkkelord	2
Hele manuset	4
Fikk du det med deg?	11
Finn feilen	11
Kryssord	12
Din tur	13
Fasit	14

Slik bruker du det

1

Hør episoden på YouTube.

2

Les manuset og lær nøkkelordene.

3

Gjør oppgavene og sjekk fasiten.

Med hele manuset, nøkkelord, oppgaver og fasit

Hør episoden på YouTube-kanalen til Aprendos

Nøkkelord

Disse ordene er med i episoden.

Nøkkelord	Betydning	Eksempel
en aldersgrense <i>substantiv</i>	Den laveste alderen man må ha for å få lov til å gjøre noe.	<i>Filmen har en aldersgrense på femten år, så lillebroren min fikk ikke bli med på kino.</i>
stramme inn <i>uttrykk</i>	Å gjøre regler eller krav strengere enn før.	<i>Treningssenteret har strammet inn reglene, så nå må alle vise medlemskort i døra.</i>
legitimere seg <i>verb</i>	Å bevise hvem man er, for eksempel med pass, førerkort eller BankID.	<i>På postkontoret måtte jeg legitimere meg før jeg fikk hente pakken.</i>
en håndheving <i>substantiv</i>	Arbeidet med å passe på at en lov eller regel faktisk blir fulgt, og å reagere når den blir brutt.	<i>Parkeringsreglene i sentrum er strenge, men håndhevingen er så svak at ingen bryr seg.</i>
en fullmakt <i>substantiv</i>	En formell rett til å bestemme eller handle på vegne av noen andre.	<i>Bestemor ga meg fullmakt til å ordne med banken mens hun lå på sykehuset.</i>
svikte <i>verb</i>	Å ikke gjøre det man har ansvar for, eller å skuffe noen som stoler på en.	<i>Bremsene sviktet i nedoverbakken, men heldigvis kom syklisten seg uskadd av sted.</i>
innrømme <i>verb</i>	Å si åpent at noe er sant, selv om det kan være ubehagelig.	<i>Til slutt måtte han innrømme at det var han som hadde spist opp kaka.</i>
presisere <i>verb</i>	Å gjøre noe tydeligere og mer nøyaktig, ofte for å unngå misforståelser.	<i>Sjefen presiserte at hjemmekontor bare gjelder på fredager.</i>
sårbar <i>adjektiv</i>	Som lett kan bli skadet eller såret, fysisk eller følelsesmessig.	<i>Etter samlivsbruddet følte hun seg sårbar og ville helst være i fred.</i>
en sammenheng <i>substantiv</i>	Et forhold mellom to ting, der den ene henger sammen med eller påvirker den andre.	<i>Legen så en tydelig sammenheng mellom den dårlige søvnen og hodepinen min.</i>
sprikende <i>adjektiv</i>	Om svar, resultater eller meninger som peker i forskjellige retninger.	<i>Anmeldelsene av restauranten er svært sprikende, så vi får prøve selv.</i>
avhengighetsskapende <i>adjektiv</i>	Som gjør at man får lyst til å fortsette igjen og igjen, og som det er vanskelig å slutte med.	<i>Det nye mobilspillet er så avhengighetsskapende at jeg har slettet det to ganger.</i>
et personvern <i>substantiv</i>	Retten til å bestemme selv over opplysninger om seg selv og til å slippe unødvendig overvåking.	<i>Mange butikker vil ha telefonnummeret ditt, men av hensyn til personvernet sier jeg alltid nei.</i>

Nøkkelord	Betydning	Eksempel
et inngrep <i>substantiv</i>	Et tiltak som begrenser noens frihet eller rettigheter. Brukes også om en operasjon på kroppen.	<i>Naboene mente at den nye byggeregelen var et urimelig inngrep i retten til å bestemme over egen hage.</i>
forholdsmessig <i>adjektiv</i>	Som står i et rimelig forhold til det man vil oppnå, slik at det ikke er for strengt.	<i>Er det forholdsmessig å gi hele klassen gjensitting fordi én elev kastet et viskelær?</i>

Hele manuset

Bør barn under 16 få ha sosiale medier?: Vern av barna eller et forbud uten tenner?

- MAGNUS** En gummimaske av en gammel mann med dype rynker. Den kostet tjueto australske dollar på nettet.
- NORA** Og hva i all verden skal du med den?
- MAGNUS** Med den foran ansiktet lurte forskere ansiktsskannerne som skal holde australske barn borte fra sosiale medier.
- NORA** Så fordi noen kan kjøpe en maske, skal vi bare gi opp?
- MAGNUS** Jeg sier bare at du bygger et gjerde, og ungene har allerede funnet hullene.
- NORA** Og jeg sier at et gjerde med hull er bedre enn ikke noe gjerde.
- MAGNUS** Det kommer an på hvor store hullene er.
- NORA** Dette er Aprendos på norsk, nivå C1. Jeg heter Nora.
- MAGNUS** Og jeg er Magnus.
- NORA** Og i dag er vi skikkelig uenige, for spørsmålet er om barn under seksten skal få ha sosiale medier, og svaret mitt er nei.
- MAGNUS** Mens jeg tror at et forbud høres mye bedre ut på en pressekonferanse i Oslo enn det vil fungere på et jenterom i Stavanger en tirsdagskveld...
- NORA** ...klokka elleve, med dyna over hodet. Det jenterommet kommer vi tilbake til, men først må vi rydde litt, for mange tror fortsatt at grensen skal være femten.
- MAGNUS** Er den ikke det?
- NORA** Da Støre la fram ideen høsten to tusen og tjuefire, var grensen femten år. I april i år ble den flyttet til første januar det året du fyller seksten.
- MAGNUS** Så hele årskullet slippes inn samme dag.
- NORA** Nettopp, og i praksis er mange fortsatt femten når døra åpner seg.
- MAGNUS** Ja, altså, den delen liker jeg faktisk best, for da sitter ingen i tiende klasse alene utenfor gruppechatten bare fordi de er født i desember.
- NORA** Så du er enig med meg allerede?
- MAGNUS** I datoen, ja. Resten skal jeg bruke de neste tjue minuttene på å rive ned.
- NORA** Lykke til. Lene Vågslid, statsråden som har hatt ansvaret for loven, kalte den forresten vår generasjons røykelov.
- MAGNUS** Og der kommer mitt første problem, for røykeloven fungerte fordi en bartender på Grünerløkka kunne se røyken og be deg gå ut på fortauet.
- NORA** Ja? Og?
- MAGNUS** Ingen bartender i verden ser en fjortenåring som scroller under dyna.
- NORA** Men hør her da, røykeloven forandret hva som var normalt, også langt utenfor barene. Etter noen år var det den som tente en sigarett i en stue full av venner, som plutselig følte seg flau...
- MAGNUS** ...fordi alle andre hadde sluttet, ja.
- NORA** Fordi normen hadde flyttet seg, og det er akkurat det jeg ønsker meg når det gjelder sosiale medier.

- MAGNUS** Greit, la oss ta normen. Hva er det du vil flytte den bort fra?
- NORA** Fra niesen min, som er elleve, bor på Laksevåg og har hatt Snapchat siden hun var ni.
- MAGNUS** Ni? Og foreldrene visste om det?
- NORA** De ga henne telefonen selv, fordi hele klassen allerede var der. Da jeg var på besøk i sommer, pep det i lomma hennes midt under middagen, og hun ble helt stresset...
- MAGNUS** ...fordi hun holdt på å miste en streak?
- NORA** Med bestevenninna, ja.
- MAGNUS** Den lille flammen som teller hvor mange dager på rad dere har sendt hverandre bilder.
- NORA** Når en elleveåring blir redd for å miste en flamme på en skjerm, forteller det meg at noen har designet dette usedvanlig godt.
- MAGNUS** Eller usedvanlig ondskapsfullt.
- NORA** Det var du som sa det.
- MAGNUS** Men niesen din er elleve, og den grensen hun bryter, finnes jo allerede, siden tretten år har vært regelen i årevis.
- NORA** Og det er jo poenget mitt! Medietilsynet fant i to tusen og tjuefire at over halvparten av niåringene i Norge er på sosiale medier.
- MAGNUS** Det tallet kjente jeg faktisk ikke til. Men det interessante her er at du nettopp har bevist poenget mitt, nemlig at vi allerede har en aldersgrense som nesten ingen bryr seg om. Hvorfor skulle en ny grense på seksten bli respektert, når grensen på tretten blir ignorert av foreldrene selv?
- NORA** Fordi den gamle grensen aldri ble kontrollert, og det eneste en niåring måtte gjøre, var å skrive et falskt fødselsår og trykke på en knapp.
- MAGNUS** Og hvis vi ser på det som har skjedd i Australia, er det fortsatt omtrent det eneste en fjortenåring må gjøre.
- NORA** Der kom den.
- MAGNUS** Tiende desember i fjor ble Australia det første landet i verden som stengte sosiale medier for alle under seksten, og plattformene begynte å slette kontoer.
- NORA** Hvor mange?
- MAGNUS** Allerede i midten av januar meldte regjeringen at over fire komma sju millioner kontoer var deaktivert eller begrenset.
- NORA** Det høres jo ut som en suksess.
- MAGNUS** Det hørtes ut som en suksess helt til tilsynet eSafety la fram evalueringen sin i sommer. Gjett hvor mange barn under seksten som fortsatt brukte sosiale medier etter tre måneder.
- NORA** Halvparten?
- MAGNUS** Over åtte av ti.
- NORA** Åtte av ti? Og før forbudet...
- MAGNUS** ...var det bare litt flere. Og de som brukte det hver eneste dag, var nesten like mange som før.
- NORA** Vent, vent. Hvordan klarte de det?
- MAGNUS** Omtrent halvparten av dem som fortsatt hadde en konto, sa at plattformen aldri hadde sjekket alderen deres. Andre ble bedt om å vise ansiktet til kameraet, og noen satte bare storebroren foran skjermen...

- NORA** ...eller en gummimaske.
- MAGNUS** Eller en gummimaske, selv om den masken egentlig var fra et forsøk som forskere i Melbourne gjorde før forbudet. Poenget er at den som får prøve mange nok ganger, kommer seg inn til slutt.
- NORA** Greit, det er flaut for plattformene. Men da er det selskapene som har sviktet, og selve ideen står seg fint.
- MAGNUS** Det sier eSafety også, for de skriver rett ut at selskapene ikke har gjort nok, og nå etterforsker de flere av de største plattformene.
- NORA** Så svaret er å stramme inn, og Australia vil jo doble bøtene nå.
- MAGNUS** Og her begynner jeg å bli urolig, Nora. Hvordan strammer du inn en alderskontroll uten at alle, også du og jeg, må legitimere seg for å se en kattevideo?
- NORA** Her i Norge har vi BankID, som kan svare ja eller nei på ett eneste spørsmål, nemlig om personen er over grensen. Mer enn det trenger Instagram ikke å vite.
- MAGNUS** Hvor mange trettenåringer kjenner du som har BankID?
- NORA** Hmm... niesen min har det i hvert fall ikke.
- MAGNUS** Nettopp, for de fleste banker lar deg først bestille BankID på egen hånd når du er femten. Og selv da er det ikke alle som får det, for eksempel ungdom som nylig har kommet til landet.
- NORA** Men da kommer de jo ikke inn, og det er jo hele vitsen med en sperre.
- MAGNUS** Og så blir det januar, og du har lov, men ennå ingen BankID, så du står utenfor mens resten av klassen er inne...
- NORA** ...og vi er tilbake i gruppechatten. Ok, det er et poeng. Et lite et. Da må det finnes flere måter å bevise alderen på.
- MAGNUS** Det mener Datatilsynet også, men de advarer samtidig mot at noen av løsningene som finnes, samler inn altfor mye informasjon og tar dårlig vare på den.
- NORA** Så du er redd for at vi bygger en slags passkontroll for hele internett.
- MAGNUS** Ja, for i dag gjelder det TikTok, men om noen år kan det gjelde et forum for folk med depresjon.
- NORA** Det synes jeg er et altfor stort sprang, Magnus. Ingen har foreslått noe sånt.
- MAGNUS** Ikke ennå.
- NORA** Nå høres du ut som en konspirasjonsteoretiker.
- MAGNUS** Eller som en journalist som har sittet i altfor mange høringer. Og forresten, vet du hva som skjedde med alderskontrollen i det norske lovforslaget i mai?
- NORA** Den ble strammet inn?
- MAGNUS** Den forsvant. Da regjeringen sendte forslaget på EØS-høring, var kravet om alderskontroll strøket fra selve lovteksten, sammen med bøtene og det meste av håndhevingen.
- NORA** Vent litt. Hva står igjen da?
- MAGNUS** En regel om at barn under grensen ikke skal bruke sosiale medier, og en fullmakt til å peke ut skadelige tjenester. Resten håper regjeringen å få fra EU gjennom DSA, forordningen om digitale tjenester.
- NORA** Men det er jo fordi EØS-avtalen krever det, ikke sant? Norge kan ikke lage egne regler for selskaper som EU allerede har regulert...
- MAGNUS** ...og derfor har en jussprofessor kalt håpet om at DSA skal tette hullet, altfor optimistisk.

- NORA** Men i august kom det jo positive signaler fra både EU og ESA. Karianne Tung sa at forslaget ikke står i veien for DSA, og at loven skal legges fram for Stortinget før nyttår.
- MAGNUS** Og noen dager senere sa den samme ministeren at selve aldersgrensen kanskje kommer på plass før plikten til å sjekke alder.
- NORA** Så...
- MAGNUS** Så i en periode kan vi få en lov som forbyr noe ingen er pålagt å kontrollere, som et skilt på en dør som står åpen.
- NORA** Det liker jeg ikke, det skal jeg innrømme. Men et skilt på døra betyr faktisk mye for foreldre.
- MAGNUS** Hva mener du?
- NORA** Søstera mi prøvde å si nei til Snapchat i fjerde klasse, helt til datteren kom hjem og gråt fordi hun var den eneste som sto utenfor. Hva tror du skjedde?
- MAGNUS** Hun ga seg etter en uke.
- NORA** Etter fire dager, faktisk. Men hvis loven sier seksten, kan hun peke på Stortinget og si at hun bare følger reglene, og da står ingen foreldre alene mot maset.
- MAGNUS** Det der... det er faktisk det beste argumentet ditt.
- NORA** Takk.
- MAGNUS** Jeg sa ikke at jeg var enig.
- NORA** Du tenkte det.
- MAGNUS** Og der vil jeg ta fram Australia igjen, for evalueringen fant noe som bekymrer meg mer enn maskene. Etter forbudet visste foreldrene mindre om hva barna gjorde på nettet.
- NORA** Hvorfor det?
- MAGNUS** Fordi barna fortsatt var der, bare i det skjulte. Hvis kontoen din er ulovlig, forteller du ikke mamma om ekle meldinger fra en fremmed voksen, siden du da samtidig må innrømme at du har en konto.
- NORA** Å... det har jeg faktisk ikke tenkt på, og det tar jeg på alvor. Men tre måneder er kort tid til å måle en så stor endring, og askebegrene forsvant heller ikke fra alle stuer den første vinteren med røykeloven.
- MAGNUS** Askebegrene igjen. Røykeloven handlet om noe man kan se, Nora.
- NORA** Og vi har ikke engang snakket om hva disse appene faktisk gjør med hodet. I to tusen og tjueen lekket det ut interne dokumenter der Metas egne forskere skrev at Instagram gjør kroppspresstet verre for én av tre tenåringsjenter...
- MAGNUS** ...av dem som allerede slet med kroppsbildet, ja. Det presiserte Meta etterpå.
- NORA** Og det synes du gjør saken bedre?
- MAGNUS** Det gjør den mer presis, og presisjon betyr noe når du skal stenge et helt årskull ute fra noe de bruker hver dag.
- NORA** Ok, da tar jeg et presist eksempel. Molly Russell fra London var fjorten år da hun tok sitt eget liv i to tusen og sytten. Rettsmedisineren konkluderte med at innholdet hun hadde sett på Instagram og Pinterest, hadde bidratt til dødsfallet på en måte som var mer enn minimal.
- MAGNUS** Den saken er forferdelig, og jeg har ingen lettvinne svar på den.
- NORA** Hun ble matet med mer av det samme, måned etter måned, av en maskin som hadde skjönt at hun var trist.

- MAGNUS** Og der er vi nesten enige, for det er den maskinen jeg vil til livs. Et forbud stenger barnet ute i noen år, mens maskinen står urørt og venter på alle som har rukket å bli seksten.
- NORA** Men en fjortenåring er mer sårbar enn en syttenåring, og det er jo derfor vi har aldersgrenser på både alkohol og bilkjøring.
- MAGNUS** Det er sant, men forskningen er langt mer sprikende enn debatten gir inntrykk av. Har du hørt om potetstudien?
- NORA** Potetstudien? Nei.
- MAGNUS** To forskere ved Oxford gikk gjennom store undersøkelser av ungdom i Storbritannia og USA. De fant at sammenhengen mellom skjermbruk og hvordan ungdommene hadde det, var omtrent like svak som sammenhengen med å spise poteter.
- NORA** Så vi skal forby poteter også?
- MAGNUS** Å gå med briller hadde faktisk en sterkere negativ sammenheng, og ingen har foreslått...
- NORA** ...brilleforbud for fjortenåringer, nei. Men det var jo skjermbruk generelt, ikkje sant, med TV og dataspill. Det er langt unna en app som er bygget for å holde deg våken til klokka to om natta.
- MAGNUS** Det er et godt motargument, og forskerne krangler om akkurat det. Psykologen Jonathan Haidt mener at smarttelefonen og sosiale medier har gitt oss en engstelig generasjon, og han vil ha seksten år som grense, akkurat som deg.
- NORA** Så nå gir du meg en alliert?
- MAGNUS** En alliert med mange kritikere. Psykologen Candice Odgers skrev i tidsskriftet Nature at boka blander sammen det som bare henger sammen, og det som faktisk er årsaken.
- NORA** Og mens forskerne krangler i Nature, ligger niesen min våken og passer på en flamme.
- MAGNUS** Det er retorisk sterkt, Nora.
- NORA** Det er sant også.
- MAGNUS** Jeg vet det. Men tenk deg en femtenåring i ei lita bygd i Innlandet, som nettopp har skjönt at han er homofil og ikke har fortalt det til noen. Det eneste stedet han møter noen som ligner på ham, er en gruppe på nettet.
- NORA** Og han skal vente til januar det året han fyller seksten?
- MAGNUS** Han skal vente, og han skal vente alene. I en stor amerikansk undersøkelse sa to av tre tenåringer at de hadde noen på sosiale medier som støttet dem når livet var tungt.
- NORA** Men han kan jo fortsatt sende meldinger, og forslaget fra mai åpner for at trettenåringer kan bruke tjenester som ikke regnes som skadelige, hvis foreldrene sier ja.
- MAGNUS** Og hvilke tjenester er det? Nevn én sosial plattform som ikke er skadelig.
- NORA** Hmm... Messenger?
- MAGNUS** Eid av Meta.
- NORA** Et nettforum for strikking?
- MAGNUS** Der går det visst ganske hardt for seg, har jeg hørt.
- NORA** Poenget er at designet avgjør, og ting som uendelig scrolling og videoer som starter av seg selv, regnes som skadelig i forslaget.
- MAGNUS** Og det designet vil jeg forby for alle aldre! En førtiåring som scroller til klokka to om natta, har heller ikke godt av det...
- NORA** ...og nå snakker du om deg selv.

- MAGNUS** Nå snakker jeg om meg selv. Da jeg var tolv, var jeg på Nettby, det store norske nettsamfunnet for ungdom, og der fant jeg en gjeng som elsket langrenn like mye som meg.
- NORA** Langrenn? På Nettby?
- MAGNUS** Vi var en liten, men lidenskapelig gruppe.
- NORA** Men Nettby hadde ingen algoritme som visste nøyaktig hva som fikk deg til å bli sittende en time til.
- MAGNUS** Nettby var ganske dumt, og kanskje var det nettopp det som var så fint med det.
- NORA** Uansett er ikke Norge alene. Danmark ble enige om en grense på femten i fjor vår, nei, vent, i november, og der kan foreldre gi lov fra tretten etter en egen vurdering.
- MAGNUS** Og Frankrike, da? Der gikk det jo litt annerledes.
- NORA** Frankrike vedtok et forbud for barn under femten i juli, og det skulle gjelde fra skolestart i september...
- MAGNUS** ...helt til den fjortende august.
- NORA** Hva skjedde da?
- MAGNUS** Det franske konstitusjonsrådet strøk forbudet, fordi de mente at det var et **inngrep** i ytringsfriheten til barn under femten som verken var egnet, nødvendig eller **forholdsmessig**.
- NORA** Det visste jeg ikke! Så det trer ikke i kraft i det hele tatt?
- MAGNUS** Ikke nå, i hvert fall. Macron har sagt at de skal skrive loven om og prøve igjen.
- NORA** Men det sier jo mest om fransk forfatningsrett. Hvordan ungdom har det, er et helt annet spørsmål.
- MAGNUS** Det sier noe om at barn også har rettigheter, for retten til å ytre seg og til å finne informasjon har du lenge før du fyller seksten.
- NORA** Og i Brussel har Ursula von der Leyen sagt rett ut at sosiale medier ikke er et leketøy, og Kommisjonen har lovet et lovforslag etter sommeren.
- MAGNUS** Etter råd fra et ekspertpanel som la mest vekt på designet, for de mente at selskapene må bevise at en tjeneste er trygg før barn slipper til...
- NORA** ...samtidig som de ville ha en felles aldersgrense i hele EU.
- MAGNUS** Så der fikk vi et poeng hver.
- NORA** NRK snakket med noen ungdommer på et torg i Fredrikstad i fjor høst, og ei trettenåring syntes grensen var litt dum, fordi alt skjer på sosiale medier...
- MAGNUS** ...der har du det!
- NORA** Men ei sekstenåring på det samme torget fortalte at hun begynte da hun var ni, og at det nok var altfor tidlig.
- MAGNUS** Én hver, altså. Men hva er det egentlig vi håper at en tolvåring skal gjøre med all den tida hun får tilbake?
- NORA** Sove, først og fremst. Og kanskje kjede seg på en benk i Nygårdsparken sammen med venninnene sine, uten at noen filmer det.
- MAGNUS** Og hvis venninnene sitter på Snapchat under benken likevel, fordi ingen sjekker...
- NORA** ...så er vi tilbake til plattformene, og derfor må loven følges av en kontroll som faktisk virker, og den må komme raskt.
- MAGNUS** Der er vi enige, faktisk, for en aldersgrense uten kontroll er bare en anbefaling med stempel.

- NORA** Men en anbefaling med stempel gir søstera mi noe å stå på, og det har hun ikke i dag.
- MAGNUS** Det skal jeg gi deg, for foreldre trenger noe å peke på når hele klassen maser.
- NORA** Og jeg skal gi deg at personvernet er et ekte problem. Hvis alle må vise pass for å lese en oppskrift på fiskesuppe, har vi bare laget oss et nytt problem. Men hva er alternativet ditt, helt konkret?
- MAGNUS** Forby de avhengighetsskapende funksjonene for alle under atten, med harde bøter til selskapene som ikke følger reglene. Og så må skolen lære ungene hvordan en algoritme fungerer, lenge før de oppretter sin første konto.
- NORA** Og mens vi venter på at hele EU skal bli enige om hva som er skadelig design, vokser niesen min opp.
- MAGNUS** Og mens vi venter på en alderskontroll som ennå ikke finnes, vokser hun opp likevel, med den samme flammen i lomma.
- NORA** Du gjør det veldig vanskelig å være uenig med deg akkurat nå.
- MAGNUS** Det er jo hele jobben min.
- NORA** Så har jeg flyttet deg noen centimeter i dag, eller?
- MAGNUS** Du har flyttet meg litt. Det med foreldrene som står alene mot en hel klasse, det kommer jeg til å tenke på.
- NORA** Hvor mye er litt?
- MAGNUS** Omtrent like mye som en potet.
- NORA** Det tar jeg. Så nå må dere dømme: Hvem av oss har rett? Og hvor gamle var dere da dere fikk den første kontoen deres? Si fra i kommentarene.
- MAGNUS** Vil dere gå gjennom argumentene våre én gang til, finnes hele debatten nedskrevet i infoboksen, som en gratis PDF.
- NORA** Og abonner på Aprendos Norsk, så går dere ikke glipp av neste debatt.
- NORA** Vi høres neste gang. Og Magnus, den gummimasken kjøper du ikke.
- MAGNUS** Den ligger allerede i handlekurven. Ha det!

Fikk du det med deg?

Velg riktig svar.

1. Hvorfor er mange fortsatt femten år når de får bruke sosiale medier, etter endringen i april 2026?

- ☐ Fordi grensen ble senket fra seksten til femten år etter protester fra ungdom.
- ☐ Fordi grensen gjelder fram til første januar det året man fyller seksten.
- ☐ Fordi foreldrene kan gi barna lov et helt år før de fyller seksten.

2. Hvorfor synes Magnus at røykeloven er et dårlig forbilde?

- ☐ Den førte til at flere ungdommer begynte å røyke i skjul hjemme.
- ☐ Den ble aldri respektert av barene på Grünerløkka i Oslo.
- ☐ En bartender kunne se røyken, men ingen ser et barn som scroller under dyna.

3. Hva viste evalueringen fra eSafety i Australia sommeren 2026?

- ☐ Over åtte av ti barn under seksten brukte fortsatt sosiale medier.
- ☐ Omtrent halvparten av barna under seksten hadde sluttet helt.
- ☐ Barna brukte sosiale medier mye oftere enn før forbudet.

4. Hva skjedde med alderskontrollen da forslaget ble sendt på EØS-høring i mai 2026?

- ☐ Den ble strammet inn, slik at alle brukere må logge inn med BankID.
- ☐ Den ble strøket fra lovteksten, sammen med bøtene og det meste av håndhevingen.
- ☐ Den ble utsatt til Frankrike og Danmark hadde innført sine egne regler.

5. Hva ender Nora og Magnus opp med å være enige om?

- ☐ At forskningen viser at skjermbruk er like ufarlig som å spise poteter.
- ☐ At Norge bør vente på EU før landet innfører noen aldersgrense.
- ☐ At en aldersgrense må følges av en kontroll som faktisk virker.

Oppgave 1. Finn feilen

Er nøkkelordet brukt riktig i setningen? Hvis ikke, får du se en forklaring og en riktig versjon.

1. Forskningen på skjermbruk er så sprikende at alle forskerne har kommet fram til nøyaktig det samme svaret.

- ☐ Riktig brukt ☐ Feil brukt

2. Etter at flere elever hadde filmet lærerne i skjul, bestemte rektoren seg for å stramme inn reglene for mobilbruk.

- ☐ Riktig brukt ☐ Feil brukt

3. Magnus frykter at alle, også voksne, snart må legitimere seg for å se en kattevideo.

- ☐ Riktig brukt ☐ Feil brukt

4. Nora holdt niesen i håndhevingen da de skulle krysse den travle gata på Laksevåg.

☐ Riktig brukt ☐ Feil brukt

5. Det franske konstitusjonsrådet mente at forbudet var helt forholdsmessig, og derfor godkjente de det i august 2026.

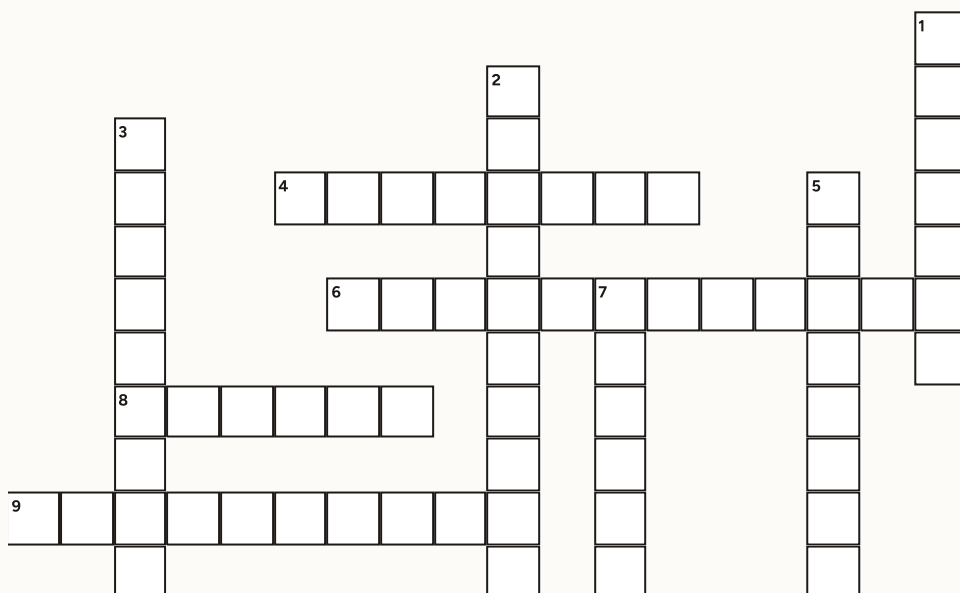
☐ Riktig brukt ☐ Feil brukt

6. Magnus vil forby de avhengighetsskapende funksjonene for alle under atten, med harde bøter til selskapene.

☐ Riktig brukt ☐ Feil brukt

Oppgave 2. Kryssord

Alle svarene er nøkkelord fra episoden. Skriv ordet i grunnformen, uten artikkel.

VANNRETT

4 Etter EØS-høringen i mai 2026 sto det igjen en regel og en slik til å peke ut skadelige tjenester. (8)

6 Tretten år har vært dette på sosiale medier i årevis, uten at mange har brydd seg. (12)

8 Ifølge Nora er det selskapene som har gjort dette i Australia, mens selve ideen står seg fint. (6)

9 Nora gir Magnus rett i at dette er et ekte problem hvis alle må vise pass for å lese en oppskrift på fiskesuppe. (10)

LODDRETT

1 Det franske konstitusjonsrådet så forbudet som et slikt i ytringsfriheten til barn under femten. (7)

2 I potetstudien var denne mellom skjermbruk og trivsel omtrent like svak som for poteter. (10)

3 Det gjorde Meta etterpå: tallet gjaldt jentene som allerede slet med kroppsbildet. (9)

5 «Det liker jeg ikke, det skal jeg ...», sier Nora om en lov uten kontroll. (8)

7 Nora mener at en fjortenåring er mer slik enn en syttenåring, akkurat som ved alkohol og bilkjøring. (6)

Oppgave 3. Din tur

Hvem har rett, Nora eller Magnus? Skriv fire eller fem setninger om hva du mener. Bruk minst tre ord fra ordlisten.

Fasit

Sjekk svarene dine når du er ferdig med oppgavene.

Fikk du det med deg?

1. Fordi grensen gjelder fram til første januar det året man fyller seksten.
2. En bartender kunne se røyken, men ingen ser et barn som scroller under dyna.
3. Over åtte av ti barn under seksten brukte fortsatt sosiale medier.
4. Den ble strøket fra lovteksten, sammen med bøkene og det meste av håndhevingen.
5. At en aldersgrense må følges av en kontroll som faktisk virker.

Oppgave 1. Finn feilen

1. Feil brukt. Sprikende resultater peker i forskjellige retninger. Riktig: Forskningen på skjermbruk er så sprikende at forskerne fortsatt krangler om hva den viser.
2. Riktig brukt
3. Riktig brukt
4. Feil brukt. Håndheving har ingenting med hender å gjøre. Ordet betyr at noen passer på at en regel blir fulgt. Riktig: Uten håndheving blir en aldersgrense fort en anbefaling med stempel.
5. Feil brukt. Rådet mente at forbudet verken var egnet, nødvendig eller forholdsmessig, så de strøk det 14. august 2026. Riktig bruk: Et tiltak er forholdsmessig når det står i et rimelig forhold til det man vil oppnå.
6. Riktig brukt

Oppgave 2. Kryssord

- 4 vannrett: fullmakt
- 6 vannrett: aldersgrense
- 8 vannrett: svikte
- 9 vannrett: personvern
- 1 loddrett: inngrep
- 2 loddrett: sammenheng
- 3 loddrett: presisere
- 5 loddrett: innrømme
- 7 loddrett: sårbar

Oppgave 3. Eksempelsvar

Jeg synes en aldersgrense på seksten år er fornuftig, selv om jeg må innrømme at kontrollen er et stort problem. Uten håndheving blir loven fort et skilt på en dør som står åpen. Samtidig bør vi stramme inn reglene for avhengighetsskapende funksjoner, fordi de gjør det vanskelig for voksne å legge fra seg telefonen også. Da jeg var tretten, hadde jeg allerede to kontoer, og ingen spurte meg om alderen min.